

УДК 657
Петро Сук

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і
природокористування України “Ніжинський агротехнічний інститут”*
**РОЗРАХУНОК МЕТОДУ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА
ОСНОВІ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ ВІД КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ІНОЗЕМНОЇ
ВАЛЮТИ**

Petro Suk

*Separate division of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
«Nizhyn Agrotechnical Institute»*

**CALCULATION OF THE DEPRECIATION METHOD FOR NON-CURRENT
ASSETS BASED ON NET PROFIT FROM PURCHASE AND SALE OF FOREIGN
CURRENCY**

Щоб здійснювати випуск і продаж продукції (товарів, робіт послуг) підприємства повинні використовувати необоротні активи.

Необоротні активи – це матеріальні і нематеріальні ресурси, котрі можна застосувати більш як один раз у виробничому процесі, і які будуть приносити економічні вигоди більше одного року (або протягом операційного циклу, якщо він перевищує один рік). Щоб розтермінувати по періодах включення у витрати вартості необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) застосовують амортизацію. Її нараховують за різними методами. Можна використовувати, наприклад, метод амортизації необоротних активів на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти.

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” врегульовано методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України [1].

Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності зазначено, що чистий прибуток (збиток) визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування [2, п. 3.25].

Таким чином, чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти обчислюється як алгебраїчна сума прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти та податку на прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти.

Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти можна застосовувати як базу для розроблення відповідного методу амортизації необоротних активів.

Обліковують чистий прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти на субрахунку 791 “Результат операційної діяльності” або на рахунку 79 “Фінансові результати”, а також на субрахунку 441 “Прибуток нерозподілений” або на рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”.

Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти відображається на субрахунку 441 “Прибуток нерозподілений” або рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)” такими кореспонденціями: дебет субрахунку 791 (або рахунку 79) і кредит субрахунку 441 (або рахунку 44). Збиток записується в дебет субрахунку 442 “Непокриті збитки” (або рахунку 44) з кредиту субрахунку 791 (або рахунку 79) [3; 4].

Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) (форма № 2) показується у статті “Чистий

фінансовий результат (прибуток)” (код рядка 2350), а збиток – у статті “Чистий фінансовий результат (збиток)” (код рядка 2355) [2; 5].

Розраховується чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти за формулою:

$$\text{ЧПКПВ} = \text{ПКПВ} - \text{ППКПВ};$$

де: ЧПКПВ – чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти; ПКПВ – прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти; ППКПВ – податок на прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти.

Річна сума амортизації за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти обчислюється як добуток вартості, що амортизується (різниці між первісною і ліквідаційною вартістю) та коефіцієнту амортизації, який вираховується діленням чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за відповідні періоди на плановий обсяг чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за увесь період.

Прораховують метод амортизації необоротних активів на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за такими формулами:

$$\text{СА} = (\text{ПВ} - \text{ЛВ}) \times \text{КА};$$

де: СА – сума амортизації; ПВ – первісна вартість об’єкта; ЛВ – ліквідаційна вартість об’єкта; КА – коефіцієнт амортизації.

$$\text{КА} = \text{ОЧПКПВ} : \text{ПОЧПКПВ};$$

де: ОЧПКПВ – плановий або фактичний обсяг чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за окремі періоди; ПОЧПКПВ – плановий обсяг чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за увесь період.

Також можна використовувати інший варіант обчислення методу амортизації необоротних активів на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти:

$$\begin{aligned} \text{СА} &= \text{ОЧПКПВ} \times \text{КА}; \\ \text{КА} &= (\text{ПВ} - \text{ЛВ}) : \text{ПОЧПКПВ}; \end{aligned}$$

Амортизацію необоротних активів за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти можна рахувати двома способами: 1) із первісної (початкової) вартості необоротних активів; 2) із залишкової (балансової, поточної) вартості необоротних активів.

Нарахування амортизації необоротних активів за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти розглянемо на прикладі.

Приклад. Первісна (початкова) вартість необоротних активів – 155000 грн, строк корисного використання (експлуатації) – 5 років, ліквідаційна вартість – 1000 грн. Таким чином, вартість, що підлягає амортизації, дорівнює 154000 грн (155000 – 1000 = 154000).

За період корисної експлуатації необоротних активів передбачається отримати 280000 грн чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти, у т. ч.: у 1-му році – 78000 грн, у 2-му році – 65000 грн, у 3-му році – 56000 грн, у 4-му році – 47000 грн, у 5-му році – 34000 грн.

Коефіцієнти амортизації дорівнюють: за 1-й рік – 0,2786 ($78000 : 280000 = 0,2786$), за 2-й рік – 0,2321 ($65000 : 280000 = 0,2321$), за 3-й рік – 0,2000 ($56000 : 280000 = 0,2000$), за 4-й рік – 0,1679 ($47000 : 280000 = 0,1679$), за 5-й рік – 0,1214 ($34000 : 280000 = 0,1214$).

Прорахунок 1-го способу (від первісної (початкової) вартості необоротних активів) методу на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти сформовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення амортизації необоротних активів за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти (1-й спосіб – від первісної (початкової) вартості необоротних активів)

Рік	Вартість, що амортизується, грн	Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти, грн	Коефіцієнти амортизації	Річна сума амортизації, грн
1	154000	78000	0,2786	42904
2	154000	65000	0,2321	35743
3	154000	56000	0,2000	30800
4	154000	47000	0,1679	25857
5	154000	34000	0,1214	18696
x	Разом	280000	1	154000

[авторська розробка]

Як засвідчують дані таблиці 1 обрахунок методу на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за 1-м способом (від первісної (початкової) вартості необоротних активів) забезпечує розподіл вартості необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Технологію обчислення 2-го способу (від залишкової (балансової, поточної) вартості необоротних активів) методу на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Визначення амортизації необоротних активів за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти (2-й спосіб – від залишкової (балансової, поточної) необоротних активів)

Рік	Вартість, що амортизується, грн	Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти, грн	Коефіцієнти амортизації	Річна сума амортизації, грн
1	154000	78000	0,2786	42904
2	111096	65000	0,2321	25785
3	85311	56000	0,2000	17062
4	68249	47000	0,1679	11459
5	56790	34000	0,1214	56790
x	Разом	280000	1	154000

[авторська розробка]

За даними таблиці 2 можна зробити висновок, що при вирахованні 2-го способу (від залишкової (балансової, поточної) вартості необоротних активів) методу на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти в останньому році вартість необоротних активів не списується пропорційно до коефіцієнту амортизації, а включається у витрати періоду (56790 грн).

Висновки. Обчислювати амортизацію необоротних активів можна за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти.

Чистий прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти розраховується як різниця між прибутком від купівлі-продажу іноземної валюти та податком на прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти.

На основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти можна формувати метод амортизації необоротних активів.

Відраховувати амортизацію необоротних активів за методом на основі чистого прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти можна двома способами: 1) від первісної (початкової) вартості необоротних активів; 2) від залишкової (балансової, поточної) вартості необоротних активів.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 р. № 193, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2000 р. за № 515/4736. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено наказом Міністерства фінансів України 28 березня 2013 р. № 433. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. № 291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09 грудня 2011 р. № 1591), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2011 р. за № 1557/20295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. № 291, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 р. за № 893/4186. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджено наказом Міністерства фінансів України 07 лютого 2013 р. № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.